

„חסיד אבי אימו עלי ברצח“

התלונן בנו בכורו של האדמו"ר

מסדגורה הנודע, בשיאה של

עם דמויות כצבי איזקסון, אריה שינקר, אליהו גולומב ויוסף ספיר. ב-1946 יצא ל"ארצות-הברית בראש משלחת כלכלית לרכי"ש פלדה וחומרי-גלם תעשייתיים אחרים. שמעון פרס ואסף דקל קיבלו ממני את כל מה שהזמינו, מספר הוא.

עם קום המדינה, היה כבר ישראל מעורה כהלכה בענף. "חיים הרצוג, הנספח היצאי הראשון שלנו בארצות-הברית, המשיך לפנות אלי כשהיה צריך פלדה משורי"נת ולא יכול היה להשיג."

שאני אימתי לרצוח אותו. לא האמנתי למישמע אונני. שהרבי מסדגורה יילך להת' לונן במשטרה שכנו איים עליו ברצח? שרף המשיך לשוחח איתי, וגילה לי שהוא מ"חסידי אבי, אני מוכן בכל רגע לנשק את רגליו, אמר לי."

תתחנן

בפני אביך

ב סוף השיחה התבררה מטרתה. שרף ניסה לשכנע אותי לעזוב את הארץ.

"הכחשתי בפני שרף את ההאשמה הימנעת, אבל הוא המשיך להתעניין יותר בנושא עזיבתי את הארץ. לך, תתחנן אצל אביך, אמר לי. תתחנן בפניו שלא ליחזור יותר לארץ, ואז הוא ישלם עבורך את החשבון שלך במלון, ויתן לך כרטיסי טיסה חזרה לארצות-הברית."

"שרף לא היה היחיד. רבים וטובים ניסו,

הבן נגד האב

האדמו"ר והרבנית

א יומים ברצח. מלחמת ירושה ממוינת שכת. עיסקות פיננסיות בינלאומיות מסובכות. לקוראי העיתונים בארץ, העוקבים אחרי הסידרות הנוכחיות על המאפיה וסיני דיקאט הפשע בארצות-הברית, התמונה מ"כרת.

אלא שהפעם, היא לא שייכת לשום סיני דיקאט פשע: כל הדברים האלה קרו בי מסגרת המלחמה הממושכת, המתנהלת זה שנים, בין אחר המאורות הגדולים של הציבור הדתי בישראל, האדמו"ר מסדגורה — לבין בנו בכורו, ישראל גנתל. לפני שבועיים, הגיעה מלחמה זו לשיאה, כאשר הבן התלונן כי חסידי אביו אימו עליו ברצח.

נהרוג

אותך

ב ספר ישראל גנתל: "קיבלתי טלפון לחזרי במלון. אדם מסויים צילצל, סיפר שהוא מחסידי אבי, ובא בשליחותו.

"ירדתי למטה. האדם שצילצל, שהיה שם בחברת אדם נוסף, פתח ואמר לי מיד, ללא הקדמות מיותרות: תדע לך שאנחנו חסידי אביך, לא נשתוק. היה זה לך. אנחנו נהרוג אותך, על מה שאתה מעולל לאביך. יש לך רק הצלה אחת: להסתלק מהארץ ולא לחזור יותר."

"ודקתי אותם מהמלון, מספר גנתל. אבל זה לא הספיק. למחרת היום, החלו מצללים אלי כול היום, ללא הרף, באימונים. זה היה נורא. פניתי למשטרת דיונון, ביקשתי שיתנו לי רישיון לאקדה, כדי להגן עלי ועל בני. היפנו אותי לקצין שגיאה. הוא הבטיח לי שיעשה הכל כדי לעצור את שני המאיימים."

לא היה זה סוף הפרשה. למחרת היום, מספר ישראל גנתל, התקשר אליו קצין הי-משטרה משה שרף, הזמין אותו אליו. "שרף אמר לי שאבא שלי, התלונן עלי

הבן המאשים

רית. באמצעות חברה זו, התחיל אבי, ב"עזרתי לגייס כספים נוספים באמריקה ו"מקסיקו, להקמת שיכון לחסידיו בנתניה." על רקע מפעל זה נוצר הקרע הנוסף בין האב לבנו, לאחר שישראל הפסיק לשתף פעולה עם אביו בנושא זה: "החסידים הפ"סיקו לתרום" מסביר ישראל, "לאחר ש"התברר להם שאבי מתרים אותם על תוכ"נית שאינו יודע עליה דבר כמעט."

היחסים המשיכו והידרדרו. אשתו של ישראל אושפזה במוסד לחולי-רוח, והוא הכיר אשה אחרת, בת-שבע סלומון. אך כאשר ביקש מאביו לעזור לו להשיג היתר רבני להתגרש מאשתו הראשונה ולשאת

50 אלף דולר

בעשרה חודשים

ל ישראל התעשר בעסקיו, הכיר צעיר רה ישראלי בשם גרטה כוכמן. אולם למרות שהיתה ממשפחת הבעל-ש"ס טוב, לא נראתה הצעירה להוריו, והם התנגדו לנישואיהם. כאן נוצר הקרע הגדול הרא"שון בין ישראל להוריו, שאף לא נתנו

מלחמת הירושה

את בת-שבע, סירב אביו, הסכים רק לאחר מאמצי שיכנוע רבים, ביחוד של הרב של זינגר.

החותנת

העליבה

ה מצב הסתבך עוד יותר כאשר הגיע ממדי הרכוש הרב של אביו — הכולל בין היתר בניין מפואר ברחוב בודנהיימר ב"תל-אביב, שרק אחזקתו צריכה לעלות 80 אלף ל"י לשנה. הדיונים אודות הרכוש הסתכמו בלא כלום, יצרו מישקע מרידות נוסף בין האב לבנו. עתה, היה ישראל משוכנע שאביו מעוניין לסלקו גם מכספו בירושה, גם מזכותו להמשיך את השושלת, רוצה להעביר את הכל לידי הצעיר, אברהם.

החכוך הגיע לשיאו כאשר אמו של ישראל העליבה את אשתו, וזו עזבה את הארץ בכעס. "גרנו בחילוטון, מספר יש-ראל, "כי אשתי היא בת-עשירים ולא הייתה מוכנה לגור במלון אחר. כשהיא עזבה את הארץ, היא אמרה לי שתשלח לי 2,400 דולר בטלסל כדי לכסות את החשבון של המלון."

ויתור

על הכל

ה יתה זו נסיעתה החפוזה של אשתו, שאילצה אותו לדבריו להיכנע. משום-מה לא שלחה את הכסף, לדבריו. למרות ש"הליטון גילה סבלנות, הרי שהיה נתון בלחץ לשלם. לזה, נוסף הלחץ האחר. "הקצין שרף יעץ לי להתקשר עם עורר-דין הגיון, מספר ישראל. "התקשרתי. התברר שהגיון איננו אל בנו של לייבלה הניג, אחד מחסידי דיו של אבי. הגיון ניהל איתי את המו"מ, ושב, במשרדו, נוסח כתב-החיתור שלי: תמורת חיסול חשבון המלון, כרטיסי טי"סה לשיקאגו לי ולבני, וויתור על התלונה כאילו אימתי ברצח — הסכמתי לחתור על חלקי בירושת אבי: על הכסף. על הכיסא. על הכל."

הכלה השנייה

לזוג שהתחתן את המתנה המסורתית, זוג פמוטי כסף. כשנולד הבן הראשון, לא של"חו ההורים מזל-טוב.

"אולם למרות שהחרימו את אשתי י"בני כל השנים, המשכתי לעזור להם, טוען הבן. "ב'49, כתבו לי הוריי: תציל אותנו. אין כאן פרנסה בישראל, שלחתי להם כרטיסים לארצות-הברית. כשהם באו לכאן, אירגנתי לאבי מסע דרשות ברחבי הארץ. בעשרה חודשים הוא הרוויח 50 אלף דולר. באותו זמן נולד בני השני, יואל, אבל אמי לא באה אפילו לבית-חולים לברך את אשתי. כשהורי חזרו לארץ, הם אפילו לא טרחו להיפרד ממני."

קרע

שני

ל מרות זאת, המשיך לעזור לאביו. "מלאתי את בקשתו של אבא, והקמתי עבורו חברה למטרות צדקה בארצות-הב"ע

בימים האחרונים, לשכנע אותי לוותר על מלחמתי, ולעזוב את הארץ. לוותר על תפי"קדי כיוורשו של אבי, כממשך שושלת סדגורה המפוארת. שלא לדבר על מא"ז אלף הל"י, שהם חלקי בירושת אבי."

מכנסי-עור

קצרים

ה סיכסוך בין מרדכי שלום יוסף פריד"מן — הלא הוא האדמו"ר מסדגורה המפורסם — לבין בנו בכורו, ישראל, החל לדברי הבן, לפני כארבעים שנה. עד גיל חמש, חונך ישראל הקטן על-ידי אביו ב"צורה הדתית המסורתית. אך כאשר פרצה מלחמת העולם הראשונה, ברח האדמו"ר עם משפחתו מסדגורה לוינה. "שם הפך אבי לליברלי, ואני חונכתי במכנסי-עור קצרים ובלי פיאות.

"בסוף שנות השלושים נידלדלה יהדות וינה, ואבי החליט לחזור למקור, לסדגורה. בראשון למאי 1934 חזרנו מוינה לפולני"יה, כשאבי מצוה עלי להחליף את מכנסי העור הקצרים במכנסי משי ארוכים וקפ"י טה, אתה הלא בנו בכורו של הרבי מסד"גורה, ויורש העצר, שיכנע אותי."

הצלה

ברגע האחרון

ה ייתי כבר מגובש באופיי, באותו מאיד לשנות את דרכי. אך נכונתי מפני כיבוד מצחת אב. אבל נראה שכאן נוצר הסדק הראשון ביחסים בין האב לבנו. בנו של האדמו"ר נשלח לשווייץ להמ"שך לימודיו, למד מדע-המדינה באוניבר"סיטת גינבה ורכש את תרבות אירופה. ב'1937 עבר ללמוד בישיבה ליטאית, וזמן מה לאחר מכן החל מאיץ באביו לעלות לארץ-ישראל, מפחו השואה המתקרבת. "שלושה חודשים לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה הגענו לארץ, שלושה שבועות אחרי שפרצה, לא נותרה נפש חייה במקום מגו"רנו."

ישראל החל עושה לפרנסת המשפחה, עשה חיל, הפך למעיל בהגנה, עמד בקשר